

Rok 1968 - na přelomu července a srpna.

Podepisoval se text poselství Předsednictvu KSČ, koncipovaný v redakci pražských LL. Měl dodat odvalu, posílit páteř stranické delegaci, která se v čele s Dubčekem shystala na divné střechnutí. Na rokování s Brežněvem a jeho průvodem o dalším osudu československých reforem. Proti nim se stále účinněji stavěla celá ulbrichtovsko-gomulkovsko-živkovovská klika v čele se sovětskými neostalinisty. Rokovat se mělo jako za revoluce či za války a sice v salonních varáncích v místě, kde se evropské železnice střetávají se širokozochodnou sovětskou železnicí. Když se rodila výzva: Pravda je s námi, budme s pravdou, nebyvše jasné. Místo střechnutí bylo zahaleno nepropustnou mlhou, šířila se z toho úzkost. O to naléhavěji se v textu poselství objevovala touha dodat si odvalu a zároveň působit na vnitřně nejednotný sbor československých stranických představitelů. Figuroval v něm přece Kriegel vedle Koldera, Špaček i Kapek, Smrkovský i Biřák a ti všichni by měli respektovat touhy těch kterým vládnou. Bráňte cestu na kterou jsme vyšli a z které nesejdeme - říkalo se v textu poselství. Tyto slova v nám dnes v uších znějí pathosem zmařených iluzí. Ale tehdy řály do živého a mluvily ke každému členu delegace. Píšíte pro nás, zvláštní stránku dějin Československa, napište ji s rozvahou, ale především s odvahou. Říkalo se tam. Zmařit tuto jedinečnou šanci by bylo naším neštěstím a vaší hanbou. Byl to realistický, ba předvídavý tón. Říká se tam i o následujícím trestu, který by zasáhl jako bumerang i naše soudce. Jakkoliv bychom posuzovali poměr iluzí i obav v tomto textu, který v redakci Literárek zkoncipoval Pavel Kohout, v dané chvíli odpovídal pocitům a náladě tisíců lidí. Mimořádné vydání LL s prvním počtem podpisů byl rozebrán v Praze za několik hodin...

Spontánní nikým neditirované sbírání podpisů se šířilo dále Prahou. Lidé stáli v řadách, aby se dostali k archům. Kdosi prý na otázku na co se tu vlastně stojí odpověděl: Na svobodu, milá prání! Všude se tvořily diskuzní kroužky, kde lidé ochotně vysvětlovali zahraničním turistům nadšeným ze Západu, ohromeným enderákům i nápadně nenápadným sovětským občanům, svou představu o demokracii, příjemnější budoucnosti v republice. Když podpisování skončilo spoítalo se 89.000 podpisů za tu chvíli.

Byla to atmosféra, která přetrvala ještě do pookupačních týdnů, do Husákovy převzetí moci na Slovensku jako prvního tajemníka, tedy na Slovensku stála jednoduše v popředí požadavek poselství. Tak jak ji přeformulovali v kursivce "Kulturního života" - Socialismus a spojenectví ano, ale obsahuje i svobodu a suverenitu. Agneša Kalinová, Svobodné Evropa.

Bitva o zrno.

K nejběžnějším formám účasti mládeže v letním pracovním procesu je práce v zemědělství. Bitva o zrno, abychom užíli běžnou militaristickou hentýrku režimu, je už v plném proudu. Protivníkem v této bitvě je státní pertajní byrokracie, která rozhoduje o všech možných přidělech, od nafty až třeba po pracovníky v podobě rozrzelých studentů. Ta samá též rozhoduje o množství náhradních skladových kapacit, když kapacita zemědělských podniků nestačí. Nestačí rok co rok, aniž by s tím plánované hospodářství nějak pohnulo. Zemědělství zčásti díky práci nezemědělského obyvatelstva patří ještě k těm lépe fungujícím odvětvím náhodního hospodářství. Snad proto se centrum rozhodlo vyzkoušet v něm některé reformní kroky dříve. Na př. výkupní ceny.

Litva. Poprvé se na Litvě vzpomínalo oficiálně výročí masových stalinských represí a deportací. V r.1941, a potom v r.1949 bylo sebráno 31.000 osob. V Rize bude postaven pomník obětem kultu osobnosti. Polityka 26/88.

SSSR. Co bude jestliže se perestrojka nepodaří? "Bude Černobyl. Povšechný-ekonomický i politický, společenský i národní, ideologický i morální. A nastoupí to jakoby plánovitě, v důsledku úplně uvědoměle, jako cíl úsilí těch, pro které není nic vážnějšího než jejich egoistické zájmy a privilegia, těch kteří nechtějí vědět, do čeho to všechno vede." Spisovatel J.Karjakim. Polityka 26/88

SSSR. Kardinál Janř Glemp v Moskzevskije Novosti: ...Na příklad, jedna principiální otázka - Katyn. Je povinností ji co nejdříve vyjasnit. Poláci vědí, že jde o oběti války. A je třeba postavit tam kříž, poněvadž jsou tam hroby lidí. Polityka 26/88.

Spontánní nezávislá aktivita nevymizela z pokupačského Československa dodnes, sčkoliv se o to horliví normalizátoři snažili seč mohli. V poslední době nabývá na síle. Stačí připomenout petici za obnovení nabožženských svobod, kterou podle slov kardinála Tomáška, pražského arcibiskupa podepsalo přes půl milionu občanů. Sdružení nezávislé občanské iniciativy Charta 77 vede svou činnost už 12 rok. Od letošního ledna vycházejí pravidelně Lidové noviny, v nichž seoustřeďují nezávislí novináři, publicisté a odborníci z nejrůznějších oborů. Posledním dvojčísle Lidových novin je článek, jak režim sáhl zase jednou vznejhavnějšimu prostředku msty, ke mstě na nejbližších příbuzných osob, které žádným terorem nedokázal zlomit. LN píší, že vládnoucí KS vyloučila ze svých řad matku mluvčího Charty 77 Stanislava Devátého, paní Boženu Devátou. Stalo se tak už 13. června. Důvodem bylo, že paní Devátá odmítla veřejně se distancovat od činnosti svého syna. ~~Prů~~ Komunisté zase jednou vyžadují, aby se rodiče zase říkali svých dětí, děti rodičů, aby se bratr zřekl bratra a přítel přítele. Paní Devátá byla členkou KS 40 let. Před svým vyloučením ze strany byla nucena pustit i Svaz protifašistických bojovníků, jehož členkou byla na základě svéinnosti jako partyzánské spojka za války. Svobodná Evropa.

Plnění plánu za I. pol. r. 1988.

Sdělení Federálního statistického úřadu o plnění plánu v I. pololetí se drží známého obřazu. Jako obvykle víc zamlčuje než odhaluje. Jinak je nesena snohou ledráždit veřejnost příliš velkým rozporem mezi údajnou růžovou skutečností a skutečnými výsledky hospodaření. Už sám název "Mírné zlepšení výsledků" seznáčí vzbudit zdání objektivitu. Je to ovšem zdání klamné, protože ono "mírné zlepšení" je v porovnání s I. pol. 1987, obdobím katastrofálního hospodářského vývoje a to už se v letošní zprávě nikde nedočteme. To, že zlepšení je jen mírné, znamená vlastně pořádný neúspěch. Vzhledem velmi nízké výchozí zkladně loňského prvního pololetí, by úspěchem teprve bylo zlepšení nesmírné. Ke všem obvyklým nedostatkům statistických zpráv se tentokrát přidružil další a to velice podstatný - neuvádějí se už žádná čísla o růstu národního důchodu. Tak tomu bylo ve zprávě za rok 1987, za I. čtvrtletí 88 a nyní se to opakuje za pololetí. Snad to má dát zapomenoutx na původní plány jak jsou vyznačeny v zákoně o VIII. pětiletce. Podle těchto plánů měl národní důchod růst ročně o 3,5%. Skutečnost prvního let pětiletky je 2,8 a 2,3%. Plán na letošní rok byl proto snížen na 2,7% a na pětiletku se fakticky zapomělo. Pololetní zpráva uvádí, že národní důchod se za šest měsíců letošního roku rozvíjel rychleji než stanoví tento snížený plán, to má být ono "mírné zlepšení" nevyjádřené ovšem žádným konkrétním číslem. Co se za tímto údajně zlepšeným růstem skrývá? Nic jiného než důvěrně známý extensivní rozvoj, výroba na metry na tuny a výroba pro výrobu. Splnily se a překročily plány hrubé výroby, ale kvalitativní ukazatele nikoliv. Zejména se nepodařilo splnit předpokládaný pokles a materiálových a ani celkových nákladů čímž zůstává infensifikace prázdným heslem. Nemilosrdným zrcadlem extensivního t. j. ekonomicky nesmyslného růstu t. j. výroby pro výrobu je další samozřejmě neplánovaný růst zásob, které vzrostly jen v průmyslu a za prvních 5 měsíců na 11 miliard Kčs. Těchto 11 miliard umrtvených a neužitečných hodnot pohlcuje nejen veškerý růst národního důchodu, ale i ještě i něco navíc. Národní důchod má totiž za celý rok vzrůst asi o 17 miliard Kčs. Půjdeli to se zásobami ve stejném rytmu dále, budou mít více hodnot než se v letošním roce podaří vytvořit. To, že by to bylo jen opakováním situace několika minulých let, může nám dát jen slabou útěchu. Takže všechny údaje o růstu životní úrovně, budou i nadále čistou propagandou, protože takový růst je xstova představitelný v hospodářství, kde tvořba užitečných hodnot stagnuje či dokonce klesá. Zdrojem růstu životní úrovně totiž mohou být jen užitečné nové hodnoty, nikoliv "nové hodnoty", které mají v praxi formu neužitečných zásob. Výrobní náměstek předsedy Státní plánovací komise Josef Věrtelář informoval v pondělí novináře o plánech na příští rok.

Růst národního důchodu má přes údajné "mírné zlepšení" v letošním roce se snížit na 2,2%. To je víc než o třetinu méně ve srovnání s plánem pětiletky. Tedy podstatně méně než očekávaný výsledek letošního roku. Co se za tímto snížením skrývá? Buď je to skryté přiznání, že národní důchod roste po uplynulých dvoua půl letech ještě pomaleji jak vyplývá ze statistik, nebo je to pokus o realističtější plán, který se spokojuje s nižším růstem založený ovšem na intensifikačních faktorech. V prvním případě by se jednalo jen o trapnou snahu předdejit situaci, kdy by se na konci pětiletky přes vykazovaný oficiální růst, ukázalo, že se ve skutečnosti českosl. hospodářství nehnulo z místa. Ve druhém případě by se jednalo o sbova docenitelnou senzaci. K poznání že nižší procentuální růst intensifikačními faktory vede k cíli dříve než extensivní vývoj, kčemuž dospěli českoslovenští ekonomové Ota Šik a jeho kolegové. Karel Kühnel.